

Archiv obce Mladotice
(1710) 1850 - 1945 (1946)

Inventář

EL NAD č.: 115
AP č.: 188

Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	6
III. Archivní charakteristika fondu	6
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	6
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	6

Přílohy

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
---	---

Inventární seznam	9
--------------------------	---

Tiráž	11
--------------	----

I. Vývoj původce fondu

Vesnice Mladotice leží 9 km západně od Kralovic a 7 km severně od Plas v Mladotické kotlině v nadmořské výšce 365 m na katastrálním území téhož jména o rozloze 9,86 km². Kolem vesnice protéká Mladotický potok, který se 2 km jižně pod vsí u Podhrázského mlýna vlévá do řeky Střely. Dolní část potoční nivy, na jejíž západní hraně se vesnice rozkládá, až k uvedenému mlýnu byla od 14. století do roku 1872 zatopena rozsáhlým rybníkem o rozloze 91,5 ha, který se protrhl při povodni 25. května 1872 a již nebyl nikdy obnoven. Původní název vesnice Mladětici je odvozen od osobního jména Mladěta, od 16. století se užívalo zkráceného tvaru Mladce či Mlatce, v němčině pak název Mlatz. V 19. století se ustálila podoba Mladotice, která se stala oficiální.

Poprvé se ves připomíná v písemných pramenech roku 1115 v souvislosti s majetkovými aktivitami kladrubskeho kláštera. Od 13. století byly Mladotice součástí plaského klášterního velkostatku. Nacházel se zde vrchnostenský klášterní dvůr, mlýn a kaple, která byla v letech 1708–1710 přestavěna v barokní podobě a vysvěcena pod titulem Jména Panny Marie. Po zrušení plaského kláštera ji roku 1800 Mladotičtí koupili od náboženského fondu za 110 zl., a tak se stala majetkem obce. Při vytváření stabilního katastru ve 30. letech 19. století byly do mladotického katastrálního území začleněny také mladotická fořtovna (později nazývaná U Zelených) s poměrně velkou částí mladotického polesí a dnes již neexistující Mladotický rybník s Podhrázským mlýnem. Před rokem 1850 patřily Mladotice k plaskému panství, jež vlastnil rakouský kancléř kníže Klement Václav Lothar Metternich-Winneburg.

Po zrušení vrchnostenské správy byla ustavena místní obec Mladotice v politickém i soudním okrese Kralovice. V roce 1869 zahrnovala místní obec Mladotice dvě katastrální obce, a sice Mladotice a Řemešín, ale na základě vyhlášení c. k. místodržitele pro Čechy došlo roku 1878 k jejímu rozdělení ve dvě místní obce – Mladotice a Řemešín. Podoba obecní správy je ve fondu doložena pouze pro 20. až 40. léta 20. století. Obecní zastupitelstvo bylo desetičlenné a rada čtyřčlenná. Pomocnými orgány obecního zastupitelstva byly povinně zřizovaná finanční komise a z rozhodnutí zastupitelstva vytvořená stavební komise.

Majetkem obce kromě zmíněné kaple byly obecní dům čp. 14 (dříve pastuška), dále 9,5 ha polí a luk a 111,5 ha lesů. V roce 1922 vyhořel zdejší panský dvůr, který patřil k Metternichovu plaskému velkostatku. V rámci první pozemkové reformy se již nepočítalo s jeho obnovou. Rozparcelované pozemky o výměře 246,5 ha, náležející původně ke dvoru, si zakoupili jako tzv. drobný příděl zájemci, z nichž někteří si na místě dvora postavili nové rodinné domky. Obec získala z pozemkové reformy do svého majetku 4,13 ha těžebního prostoru kamenného lomu na vrchu Kluk a 35,5 ha lesa. V roce 1920 si zařídila obecní knihovnu, v níž měla na konci 30. let 20. století na 350 svazků.

Mladotice se staly roku 1900 sídlem četnické stanice, jejíž obvod zahrnoval ještě katastrální území Bílov, Bukovina, Černá Hať, Chrástovice, Křečov, Odlezly, Ondřejov, Potvorov, Řemešín, Strážiště, Štichovice a Trojany. Od poloviny 19. století patřily Mladotice do doručovacího obvodu poštovního úřadu v Plasích. Roku 1905 byl zde zřízen nový poštovní úřad, jehož obvod zahrnoval kromě vlastních Mladotic také katastrální území Bukovina, Černá Hať, Chrástovice, Křečov, Ondřejov, Řemešín, Strážiště, Štichovice a Trojany.

Mladotice i Řemešín příslušely roku 1850 do obvodu farní správy v Žebnici, ale školou od roku 1827 patřily Mladotice do Strážiště a Řemešín do Potvorova. V roce 1857 byly Mladotice vyděleny od žebnické farnosti a přičleněny k nově zřízené faře ve Strážišti, kdežto Řemešín zůstal nadále pod žebnickou farní správou. Po roce 1920 vystoupilo velké množství občanů Mladotic a okolních obcí z římskokatolické církve a ve většině se přihlásili k církvi československé. Protože Mladotičtí tvořili poměrně silnou skupinu příslušníků nové církve, k tomu se obec nacházela uprostřed politického okresu a nabízela nejlepší vlakové spojení, bylo zde v roce 1923 ustaveno sídlo náboženské obce, jejíž obvod zahrnoval vesnice manětínského soudního okresu a obce Dobříčska, Plaska, Mladoticka a Žihelska. Bohoslužby se konaly zprvu v obecní kapli a později ve škole či v jiných prostorách. V roce 1938 si náboženská obec postavila uprostřed vsi vlastní kostel - Husův sbor.

Z důvodů rostoucího počtu dětí v obci v 70. letech 19. století a přeplněnosti škol ve Strážišti i v Potvorově zažádal obecní výbor roku 1875 u Zemské školní rady v Praze o zřízení vlastní obecné školy. Žádosti bylo vyhověno a 1. února 1878 začala výuka v pronajaté místnosti v čp. 30 v nové jednotřídní obecné škole, do níž chodily děti z již samostatných obcí Mladotic a Řemešína. Nová školní budova byla

postavena v roce 1880. Pro velké množství dětí musela být škola v roce 1889 rozšířena na dvoutřídní. Do měšťanské školy chodila zdejší mládež od počátku 20. století do Kralovic, od roku 1921 do Žihle a od roku 1938 do Plas.

Původní dopravní spojení Mladotic s okolím vozovými cestami se od 70. let 19. století významně měnilo. Přes Mladotice byla v letech 1871-1873 vystavěna dráha plzeňsko-březenská, později označovaná Plzeň – Duchcov, avšak bez zastávky v Mladoticích s nejbližšími vlakovými stanicemi v Žihli a v Plasích. Výstavba mladotického nádraží byla zahájena roku 1888. Po vybudování výhybny a druhé koleje zde roku 1893 státní dráhy zřídily zastávku a o dva roky nato stanici. Do roku 1899, kdy ke zdejšímu nádraží byla napojena místní dráha Mladotice – Rakovník, vznikly staniční budova, vedlejší obytná budova, skladištní objekty, výtopna a 3 nové koleje. Položením poslední 6. koleje roku 1910 byla výstavba nádraží zakončena. Na žádost manětínského okresního zastupitelstva byl upraven v roce 1917 v západní části katastrálního území Mladotice prostor pro vlakovou zastávku s označením zastávka Manětín. Správa dráhy ji situovala do traťového oblouku nedaleko silnice vedoucí do Manětína. Tím se lidem z Podhrázského mlýna a obyvatelům Manětínska zkrátila cesta na vlak o 2 km. Ve 20. letech 20. století u zastávky vznikla osada o osmi domcích. V souvislosti s obsazením československého pohraničí Německem v říjnu 1938, kdy se mladotická železniční stanice stala stanicí přechodovou před nově vymezenou státní hranicí, působily zde až do zrušení v roce 1940 celní úřad, finanční inspektorát a četnická pohraniční kontrolní stanice.

Budování silniční sítě v druhé polovině 19. a na počátku 20. století bylo v kompetenci kralovického okresního zastupitelstva. To již v 70. letech rozhodlo o výstavbě nové okresní silnice z Kralovic do Mladotic. Stavba tohoto devítikilometrového úseku probíhala v letech 1872-1892, její součástí byla také přípojka k novému nádraží. V letech 1892-1896 se stavěla přes mladotické katastrální území odbočka z této silnice do Řemešína. Propojení kralovicko-mladotické silnice do Křečova zahájila obě okresní zastupitelstva – manětínské i kralovické – v roce 1896. Dokončení výstavby silnice s mostem přes řeku Střelu se protáhlo až do roku 1908. V roce 1932 zahájil manětínský autodopravce Josef Václavík na této silnici provoz pravidelné autobusové linky z Manětína, která v Mladoticích navazovala na některé vlakové spoje. K silničnímu spojení se sousedními Chrástovicemi došlo po výstavbě nové komunikace, provedené v letech 1921-1922. Na ni nad Mladoticemi navázala silnice do Strážiště a do Černé Hatě, vybudovaná v letech 1929-1930. Výstavba plánované žebnicko-řemešínské silnice, vytyčená v roce 1938 na východním okraji mladotického katastrálního území přes tzv. „mlácké obce“, se z důvodů válečných událostí už nikdy neuskutečnila.

Spolková činnost se v Mladoticích začala projevovat až na konci 19. století. Zahájil ji vzdělávací spolek J. Kollár, který také provozoval divadelní ochotnickou činnost. Vznikl roku 1896, ale už před 1. světovou válkou přestal aktivitu vyvíjet. Dále to byly sbor dobrovolných hasičů, ustavený v roce 1904, Dělnická tělocvičná jednota (DTJ), založená roku 1919, a Tělocvičná jednota Sokol, ustavená roku 1920. V letech 1936-1938 zde existovala místní organizace Národní jednoty pošumavské.

Vývoj počtu obyvatel a domů v místní obci

Obec Mladotice	k. ú. Mladotice		k. ú. Řemešín		Obec celkem	
	počet	lidí domů	lidí domů	lidí domů	lidí domů	lidí domů
1850	253	<i>n</i>	207	<i>n</i>	460	<i>n</i>
1869	329	26	194	26	523	52
1880	332	34	-	-	332	34
1890	374	34	-	-	374	34
1900	396	43	-	-	396	43
1910	481	48	-	-	481	48
1921	468	55	-	-	468	55
1930	514	86	-	-	514	86
1950	490	121	-	-	490	121

Přehled doložených starostů obce

Rok	Starosta
1890 - ?	Josef Urban
1919 - 1923	Josef Křížek
1926 - 1927	Vojtěch Sebránek
1928 - 1937	Václav Kučera
1938 - 1941	Stanislav Churavý
1941 - 1945	Josef Krejčí

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti byly po celou dobu fungování obecního úřadu pravděpodobně ukládány vždy u právě úřadujícího starosty. MNV v Mladoticích převzal v květnu 1945 péči o obecní spisovnu, která zde zůstala až do února 1954. Tehdy zde vykonal okresní archivář Jaroslav Vavřík první odbornou prohlídku spisovny a skartaci. Z předložených písemností obecního úřadu a MNV vytřídil pro trvalé uložení v archivu celkem 4 balíky písemného materiálu. Podle dodatečného zápisu z roku 1996 do knihy přírůstků (přírůstkové číslo 978) bylo předáno z někdejší registratury obecního úřadu 0,24 bm archiválií časově vymezených lety 1710-1945.

V roce 1956 Jaroslav Vavřík rozdělil převzaté archiválie do dvou fondů, a to Obecního úřadu Mladotice a Místního národního výboru Mladotice (č. EL NAD 116). Na Vavříkovo roztřídění navázal o šest let později jeho nástupce okresní archivář JUDr. Josef Pankraz, jenž fond uspořádal a vyhotovil soupis písemností.

III. Archivní charakteristika fondu

Pro pořádání a inventarizaci bylo použito umělé pořádací schéma z metodického návodu pro pořádání fondu archiv obce, vydaného AS MV pod čj. AS/1-284/00.

Původce fondu je Obecní úřad v Mladoticích. Časový rozsah fondu tvoří léta (1710) 1850-1945 (1946). Nejstarší archiválií fondu je pamětní kniha kaple Jména Panny Marie v Mladoticích. Kapli, původně majetek plaského kláštera a poté ve správě náboženského fondu, koupili zdejší starousedlí v roce 1800 z prostředků získaných veřejnou sbírkou. Stala se tak jejich společným majetkem, resp. součástí obecního statku. Společně s kaplí převzali i pamětní knihu, založenou v době vzniku kaple roku 1710. Byla proto ponechána v archivu obce, i když s výjimkou zápisu o koupi kaple sloužila výhradně pro záznamy duchovní správy. Posteriora fondu jsou záznamy MNV v pokladním deníku z let 1945 a 1946 (inv. č. 18).

Vnitřní skartaci vykonal v roce 1954 při třídění archiválií bez vyhotovení protokolu Jaroslav Vavřík. Současný rozsah fondu je 0,37 bm. Jazykem archiválií je čeština, pouze v pamětní knize (inv. č. 1) je několik záznamů latinsky a německy. V souladu s přílohou č. 3 zákona č. 499/2004 Sb. byla do I. kategorie zařazena jen pamětní kniha kaple 1710-1875 (inv. č. 1), ostatní archiválie fondu byly zařazeny do II. kategorie. Písemnosti se v době zpracovávání fondu nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Vzhledem k množství dochovaných archiválií je fond badatelsky využitelný jen v omezeném rozsahu, a to ještě pouze pro období 20. až 40. let 20. století. Starší, ale pouze dílčí informace o obci je možné dohledat v pamětní knize mladotické kaple Jména Panny Marie, vedené od jejího vysvěcení v roce 1710 až do roku 1875. Kniha obsahuje hlavně záznamy o církevních obřadech v kapli a několik zpráv o událostech v místě či okolí v 18. a 19. století.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Mladotice (1710) 1850-1945 (1946) uspořádala a inventář sestavila Kateřina Nová, úvod k inventáři napsali Petr Hubka, ředitel Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích, a Kateřina Nová, archivářka Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích, v září 2004. Čistopis pomůcky v březnu 2009 vyhotovila Zuzana Kliková.

Příloha č. 1:

Seznam použitých pramenů a literatury:

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Sechster Band. *Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

DUNDERA, J. A. *Království České, staticky-polohopisně popsané*. Praha, 1845.

PALACKÝ, František. *Popis království Českého*. Praha, 1848.

Handbuch der mit a. h. Entschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen mit zugleich Berücksichtigung der mit a. h. Entschliessung vom 4. August 1849 genehmigten politischen Eintheilung. Prag, 1850.

Zevrubný popis rozdělení země království Českého. [Praha], [1854].

Verzeichniss der Orts-gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, [1862].

Seznam míst v království Českém. Praha, 1872.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1886.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1893.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1907.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1934.

Amtliches Deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha, 1978.

VOŽENÍLEK, Jan. *Předběžné výsledky československé pozemkové reformy: Země Česká a Moravskoslezská*. Praha, 1930.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

DYK, Jan. *Popis politického okresu Kralovického*. Praha, 1886.

ZETEK, František. *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1932.

UHLÍŘ, Josef. *Obecní zřízení a řád volení v obcích pro království České*. Praha, 1915.

JOACHIM, Václav. *Řád volení v obcích s prováděcími nařízeními a novela k obecním zřízením*. Praha, 1919.

WEYR, František. *Řád volení do obcí*. Brno, 1920.

KAŇÁK, Josef. *Základy správy obecní, správní příručka českých zemí*. Kutná Hora, 1927.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1931.

KYPR, O. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1933.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928 – 1948. *Paginae historie: sborník Národního archivu*, Praha, 2006, roč. 14, s. 483–546.

Vyhlášení c. k. místodržitele pro Čechy ze dne 10. února 1879, číslo 7961, týkajíc se obcí v Čechách, jímž bylo v průběhu roku 1878 povoleno, aby byly rozloučeny. č. 12/1879 Z. z.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Knihy			
1	Pamětní kniha mladotické kaple	(1710) 1850 - 1875	K 1
II. Spisový materiál			
2	Správa obce	1927 - 1941	N 1
3	Rozpočty obce	1925 - 1942	N 1
4	Stavební činnost obce	1928 - 1941	N 1
5	Obecní kaple	1930 - 1940	N 1
6	Sociální péče	1933 - 1942	N 1
7	Zdravotní a veterinární péče	1935 - 1942	N 1
8	Daně, dávky, poplatky	1928 - 1939	N 1
9	Zemědělství, lesnictví	1941 - 1945	N 1
III. Účetní materiál			
III. 1. Účetní knihy			
10	Hlavní kniha	1922	K 2
11	Hlavní kniha	1923	K 3
12	Hlavní kniha	1924	K 4
13	Hlavní kniha	1925	K 5
14	Hlavní kniha	1926	K 6
15	Hlavní kniha	1927	K 7
16	Hlavní kniha	1931 - 1937	K 8
17	Hlavní kniha	1942 - 1943	K 9
18	Pokladní deník	1939 - 1945 (1946)	K 10
III. 2. Účty			
19	Účetní závěrky	1923 - 1944	N 2

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Mladotice
Časové rozmezí:	(1710) 1850 - 1945 (1946)
Počet evidenčních jednotek:	12 (10 úředních knih, 2 kartony)
Počet inventárních jednotek:	19
Rozsah v bm:	0,37 (úřední knihy – 0,15 bm, kartony – 0,22 bm)
Stav ke dni:	10. 3. 2009
Zpracovatel archivního fondu:	Kateřina Nová
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Petr Hubka, Kateřina Nová, Zuzana Kliková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková
	dne 10. 3. 2009 – č. j. SOAP/060-130/2009